

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Martina Piovartsyho a sudcov JUDr. Emila Bdžocha a JUDr. Viliama Dohňanského v trestnej veci obvineného **A. C.**, pre zločin lúpeže podľa § 188 ods. 1, ods. 2 písm. c/ Tr. zák. o dovolaní obvineného podanom prostredníctvom obhajkyne JUDr. G. K. proti uzneseniu Krajského súdu v Žiline z 18. apríla 2012, sp. zn. 2 To 34/2012, na neverejnom zasadnutí 25. septembra 2012 podľa § 386 ods. 1, ods. 2 a § 388 ods. 1 Tr. por. z dôvodu § 371 písm. c/ Tr. por. rozhodol

t a k t o :

Uznesením Krajského súdu v Žiline z 18. 04. 2012, sp. zn. 2 To 34/2012 a konaním, ktoré mu predchádzalo

b o l p o r u š e n ý z á k o n

v ustanovení § 319 Tr. por., v § 188 ods. 1, ods. 2 písm. c/ Tr. zák., § 34 ods. 2 a § 40 ods. 2 zák. č. 301/2005 (Tr. por.) účinného do 31. augusta 2011.

Napadnuté uznesenie Krajského súdu v Žiline **sa z r u š u j e .**

Z r u š u j e sa aj rozsudok Okresného súdu Ružomberok z 9. januára 2012, sp. zn. 8 T 125/2011.

Z r u š u j ú sa aj ďalšie rozhodnutia na zrušené rozhodnutia obsahovo nadväzujúce, ak vzhľadom na zmenu, ku ktorej došlo zrušením, stratili podklad.

Okresnému súdu Ružomberok **sa p r i k a z u j e**, aby vec v potrenom rozsahu znovu prerokoval a rozhodol.

Podľa § 380 ods. 2 Tr. por. obvinený A. C., nar. X. v R., trvale bydlisko R., adresa na doručovanie písomností R., bez pracovného pomeru **sa neberie do väzby**.

O d ô v o d n e n i e

Rozsudkom Okresného súdu Ružomberok z 9. januára 2012, sp. zn. 8 T 125/2011, bol obvinený A. C. uznaný za vinného z trestného činu lúpeže podľa § 188 ods. 1, ods. 2 písm. c/ Tr. zák. na tom skutkovom základe, že

dňa 11.04.2011 v čase okolo 14.00 hod. v byte č. X. na ulici Z. č. X. v R. po tom, čo si V. Ď. vzal od A. C. svoje peniaze v celkovej výške 130,- Eur, ktoré mal V. Ď. predtým uložené na policičke v kuchyni, A. C. chytil pod krk V. Ď. a povedal mu, že ho zmláti, ak mu nedá tie peniaze, preto zo strachu mu V. Ď. dal 10,- Eur, A. C. si stále pýtal, že mu má dať všetky, že sú to jeho peniaze, preto V. Ď. dal 20,- Eur, avšak A. C. povedal, že chce všetky, ale V. Ď. mu 100,- Eur nechcel dať, na čo mu A. C. povedal, že ho dopichá nožom a vybral sa ku kredencu, kde otvoril šuplík s nožmi, pričom A. C. mal pri sebe aj vlastný otvárací nôž červenej farby, následne A. C. dal V. Ď. nôž pod krk, preto V. Ď. dal A. C. ďalšiu finančnú hotovosť vo výške 100,- Eur, čím A. C. spôsobil V. Ď., nar. X. v R., trvalé bydlisko R. č. X., škodu vo výške 130,- Eur.

Za to mu bol podľa § 188 ods. 2 Tr. zák., v spojení s § 38 ods. 2 Tr. zák. a § 36 písm. j/ Tr. zák., § 37 písm. g/ Tr. zák. uložený trest odňatia slobody vo výmere 7 (sedem) rokov.

Podľa § 48 ods. 2 písm. a/ Tr. zák. súd obvineného na výkon trestu odňatia slobody zaradil do Ústavu na výkon trestu s minimálnym stupňom stráženia.

Podľa § 288 ods. 1 Tr. por. súd poškodeného V. Ď., nar. X. v R., trvale bytom R. č. X., s uplatneným nárokom na náhradu škody odkázal na občianske súdne konanie.

Na podklade odvolania obvineného voči skôr uvedenému rozsudku okresného súdu, Krajský súd v Žiline uznesením z 18. apríla 2012, sp. zn. 2 To 34/2012, podľa § 319 Tr. por. odvolanie obvineného podľa § 319 Tr. por. ak nedôvodné zamietol.

Proti tomuto uzneseniu krajského súdu podal prostredníctvom zvolenej obhajkyne dovolanie obvinený A. C..

Obvinený v ňom uplatnil dovolacie dôvody uvedené v § 371 ods. 1 písm. c/, písm. g/ a písm. i/ Tr. por. Podľa jeho názoru rozhodnutiam súdov obidvoch stupňov predchádzalo konanie, ktorým bolo zásadným spôsobom porušené jeho právo na obhajobu a dôkazy na podklade ktorých súdy rozhodli, neboli vykonané zákonným spôsobom a zistený skutok bol nesprávne právne posúdený a to v jeho neprospech.

Naplnenie uvedených dovolacích dôvodov videl obvinený v nasledovných skutočnostiach.

Dokazovanie v prípravnom konaní a na hlavnom pojednávaní bolo vykonané v neprítomnosti obhajcu hoci podľa § 40 ods. 2 Tr. por. už pri svojom prvom výsluchu v prípravnom konaní požiadal vyšetrovateľa o ustanovenie obhajcu avšak obhajca mu ustanovený nebol. Obhajca mu mal byť ustanovený navyše aj z dôvodu uvedeného v § 37 ods. 2 Tr. por. pretože už v prípravnom konaní podrobne poukázal na svoj zlý psychický stav a preto existovali pochybnosti o jeho spôsobilosti náležite sa obhajovať (§ 371 ods. 1 písm. c/ Tr. por.).

Opoznanie, (rekognícia) jeho osoby poškodeným v prípravnom konaní bolo vykonané v rozpore s ustanovením § 126 ods. 1 Tr. por. pretože bez predchádzajúceho opisu páchatel'a

poškodeným (po začatí trestného stíhania) bol „in natura“ postavený medzi ďalšie štyri osoby a týmto spôsobom bol poškodeným opoznaný (§ 371 ods. 1 písm. g/ Tr. por.).

Skutok, zo spáchania ktorého bol uznaný za vinného sa nestal a z jeho spáchania ho usvedčuje výlučne poškodený. Iní svedkovia, ktorí boli vo veci vypočutí pri údajnom spáchaní skutku prítomní neboli sú len nepriamymi svedkami a výpoveď poškodeného nepotvrdili. Za daného stavu podľa názoru obvineného neexistuje vo veci súhrn dôkazov tvoriaci logickú a ničím nenarušenú sústavu, ktoré by ho usvedčovali zo spáchania uvedeného skutku a zároveň vylučovali možnosť akéhokoľvek iného záveru (§ 371 ods. 1 písm. i/ Tr. por.).

Obvinený preto navrhol, aby najvyšší súd vyslovil porušenie zákona v jeho neprospech z dôvodov § 371 ods. 1 písm. c/, písm. g/ a písm. i/, § 2 ods. 14 Tr. por., citované rozhodnutia okresného a krajského súdu zrušil a prikázal vec znovu prerokovať a rozhodnúť.

Taktiež navrhol, aby dovolací súd v zmysle § 380 ods. 4 Tr. por. prerušil výkon trestu odňatia slobody, ktorý nastúpil 24. apríla 2012 a to až do rozhodnutia o podanom dovolaní.

Prvostupňový súd v súlade s § 376 Tr. por. doručil dovolanie obvineného na vyjadrenie Okresnej prokuratúry Ružomberok.

Okresný prokurátor v písomnom vyjadrení z 1. júna 2012, doručenom okresnému súdu 4. júna 2012 uviedol, že uplatnené dovolacie dôvody nie sú v posudzovanom prípade dané, a preto navrhol dovolanie obvineného ako nedôvodné zamietnuť.

Následne súd prvého stupňa predložil vec dovolaciemu súdu.

Najvyšší súd zistil, že dovolanie proti napadnutému uzneseniu je prípustné (§ 368 ods. 1 a § 566 ods. 3 Tr. por.) a bolo podané oprávnenou osobou (§ 369 ods. 2 písm. b/ Tr. por.) v zákonom stanovenej lehote (§ 370 ods. 2 Tr. por.). Dovolanie súčasne spĺňa podmienky uvedené v § 372 až § 373 Tr. por., ako aj obsahové náležitosti uvedené v § 374 Tr. por.

Dovolací súd po preskúmaní spisového materiálu zistil, že dovolanie obvineného je dôvodné.

Podľa § 371 ods. 1 dovolanie možno podať ak

c/ zásadným spôsobom bolo porušené právo na obhajobu,

g/ rozhodnutie je založené na dôkazoch, ktoré neboli súdom vykonané zákonným spôsobom,

i/ rozhodnutie je založené na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku alebo na nesprávnom použití iného hmotnoprávneho ustanovenia; správnosť a úplnosť zisteného skutku však dovolací súd nemôže skúmať a meniť.

Podľa ustálenej praxe dovolacieho súdu vo vzťahu k výkladu dovolacích dôvodov uvedených v ustanovení § 371 ods. 1 písm. c/, písm. g/, písm. i/ Tr. por. je potrebné uviesť nasledovné.

Zásadným porušením práva na obhajobu (§ 371 ods. 1 písm. c/ Tr. por.) je stav, keď obvinený po určitú časť trestného konania nemal obhajcu napriek tomu, že ho mal mať, a orgány činné v trestnom konaní v tomto čase skutočne vykonávali úkony trestného konania, ktoré smerovali k vydaniu meritórneho rozhodnutia, ktoré bolo napadnuté dovolaním.

Dovolací dôvod podľa § 371 písm. g/ Tr. por. možno uplatniť len v prípade, ak dôjde k porušeniu zákonných ustanovení upravujúcich vykonávanie jednotlivých dôkazných prostriedkov.

Nesprávnym právnym posúdením zisteného skutku (§ 371 ods. 1 písm. i/ Tr. por.) sa rozumie nesprávne právne posúdenie zisteného skutku alebo nesprávne použitie iného hmotnoprávneho ustanovenia. Potrebné je však uviesť, že dovolací súd nepreskúmava skutkové zistenia, na ktorých je založené napadnuté rozhodnutie súdu. Nie je tak legitimovaný posudzovať ani úplnosť a správnosť skutkových zistení ustálených súdmi oboch stupňov v pôvodnom konaní, a rovnako ani hodnotenie v tomto konaní vykonaných dôkazov. Podstatou správnej právnej kvalifikácie je, že skutok ustálený súdmi v pôvodnom konaní (ktorého správnosť a úplnosť dovolací súd nemôže skúmať a meniť) bol subsumovaný (podradený) pod správnu skutkovú podstatu trestného činu upravenú v Trestnom zákone. Len opačný prípad (nesprávna subsumpcia) odôvodňuje naplnenie dovolacieho dôvodu podľa

§ 371 ods. 1 písm. i/ Tr. por. Správnosť a úplnosť zisteného skutkového stavu je teda dovolací súd povinný prezumovať.

Preskúmaním obsahu predloženého spisu najvyšší súd zistil nasledovné skutočnosti.

Trestné stíhanie vo veci pre zločin z ktorého bol obvinený uznaný za vinného bolo začaté (ako to vyplýva aj z uznesenia o začatí trestného stíhania vo veci zo 14. apríla 2011, č. 1. 15) vykonaním neodkladného a neopakovateľného úkonu, ktorým v posudzovanom prípade bola obhliadka miesta činu, ktorá bola na podklade trestného oznámenia obvineného vykonaná 12. apríla 2011 od 08.50 hod. do 09. 30 hod. (č. 1. 67, 68).

Po takto začatom trestnom stíhaní boli vo veci vypočutí 12. apríla 2011 poškodený V. Ď., svedok P. Š. a poškodený v tejto svojej výpovedi zároveň opísal aj páchatel'a skutku, za ktorého pri rekognícii „in natura“ vykonanej 15. apríla 2011 v obidvoch prípadoch spoľahlivo označil obvineného A. C..

Až následne 18. apríla 2011 bolo na podklade týchto dôkazov voči A. C. vznesené obvinenie.

Obvinený pri svojom prvom výsluchu v prípravnom konaní 9. mája 2011 požiadal v zmysle § 40 ods. 2 Tr. por. vyšetrovateľa o ustanovenie obhajcu s odôvodnením, že nemá dostatočné prostriedky na úhradu trov obhajoby a na úvod výsluchu pri zisťovaní jeho osobných pomerov uviedol, že je poberateľom sociálnych dávok v sume 62 eur. Z tohto dôvodu bol vyšetrovateľom ihneď vyzvaný, aby v lehote do 13. mája 2011 predložil doklad preukazujúci túto skutočnosť. Následne 16. mája 2011 vyšetrovateľ v písomnom podaní Okresnému súdu Ružomberok (označenom ako žiadosť o ustanovenie obhajcu) okrem iného konštatoval, že obvinený v lehote do 13. mája 2011 a ani v lehote do 16. mája 2011 nepredložil žiaden doklad o tom, že je v hmotnej núdzi alebo že nemá prostriedky na úhradu trov obhajoby a len v zápisnici o výsluchu obvineného, v prelači uviedol, že poberá sociálne dávky vo výške 62 eur. Na tomto podklade vyššia súdna úradníčka okresného súdu s poukazom na § 40 ods. 2 Tr. por. žiadosti obvineného ako bezpredmetnej nevyhovela. Z tohto dôvodu bolo následne (po vznesení obvinenia A. C.) dokazovanie v prípravnom konaní výsluchmi svedkov Mgr. M. H. (4. júla 2011), V. Ď. staršieho (7. októbra 2011), H. P. (25. októbra 2011) a na hlavnom pojednávaní súdu prvého stupňa vykonané v neprítomnosti

obhajcu obvineného, ktorého si obvinený zvolil až po vyhlásení rozsudku súdu prvého stupňa 12. januára 2012.

Podľa § 40 ods. 2 Tr. por. obvinenému, ktorý nemá dostatočné prostriedky na úhradu trov obhajoby a požiada o ustanovenie obhajcu, je povinný v prípravnom konaní sudca pre prípravné konanie a v konaní pred súdom predseda senátu ustanoviť obhajcu z advokátov aj v prípade, že neexistujú dôvody povinnej obhajoby. Skutočnosť, že nemá dostatočné prostriedky, musí obvinený preukázať.

Podľa § 34 ods. 2 zák. č. 301/2005 (Tr. por.), účinného do 31. augusta 2011 obvinený, ktorý nemá dostatočné prostriedky na úhradu trov obhajoby, má nárok na bezplatnú obhajobu alebo na obhajobu za zníženú odmenu; nárok na bezplatnú obhajobu alebo obhajobu za zníženú odmenu musí obvinený preukázať najneskôr pri rozhodovaní o náhrade trov trestného konania.

Z citovaných ustanovení Trestného poriadku je preto zrejmé, že obvinený, ktorý požiadal o ustanovenie obhajcu skutočnosť, že nemá dostatočné prostriedky na obhajobu bol povinný podľa v tom čase platného a účinného Trestného poriadku preukázať a to v lehote najneskôr pri rozhodovaní o náhrade trov trestného konania. Táto lehota je zákonnou lehotou, ktorú nie je možné skrátiť postupom zvoleným vyšetrovateľom, ale len zákonom ako sa stalo novelizáciou tohto ustanovenia účinnou od 1. septembra 2011, ktorou bola uvedená lehota skrátená na tridsať dní po tom, čo obvinenému bolo doručené opatrenie o ustanovení obhajcu.

Na podklade týchto skutočností dovolací súd dospel k záveru, že v posudzovanom prípade bol dovolací dôvod uvedený v § 371 ods. 1 písm. i/ Tr. por. splnený, pretože dokazovanie výsluchmi svedkov Mgr. M. H. a V. Ď. staršieho v prípravnom konaní a svedkov a poškodeného na hlavnom pojednávaní bolo vykonané v neprítomnosti obhajcu hoci tento mal byť obvinenému na podklade jeho žiadosti v zmysle § 40 ods. 2 Tr. por. ustanovený a aj na základe týchto dôkazov bol obvinený uznaný za vinného.

Vo vzťahu k ostatným dôkazom, ktoré boli vykonané v prípravnom konaní po vznesení obvinenia teda po 18. apríli 2011 (pretože len od tohto momentu mohol mať obvinený obhajcu), ktorými sú písomne vyhotovené znalecké posudky a listinné dôkazy

nachádzajúce sa v spise však k zásadnému porušeniu práva obvineného na obhajobu nedošlo, pretože nešlo o vyšetrovacie úkony podľa § 213 ods. 2 až 4 Tr. por.

K dovolacím námietkam obvineného spočívajúcim v povinnej obhajobe v zmysle § 37 ods. 2 Tr. por. teda, že sú pochybnosti o spôsobilosti obvineného náležite sa obhajovať, je potrebné uviesť nasledovné.

Z výpovedí obvineného v prípravnom konaní (pokiaľ neodmietol vypovedať, výslovne vyhlásil, že je schopný vypovedať) a na hlavnom pojednávaní možno zistiť, že obvinený na priebeh trestného stíhania reagoval adekvátne, spáchanie skutku v celom rozsahu poprel a na položené otázky odpovedal primerane, súvislým opisom udalostí z kritického dňa, a preto z jeho reálneho konania nevyplývalo nič, čo by odôvodňovalo postup podľa posledne uvedeného ustanovenia Trestného poriadku. Je síce pravdou, že obvinený pri svojom druhom výsluchu pred vyšetrovateľom (16. júna 2011) uviedol skutočnosti o svojom psychickom zdravotnom stave v dôsledku ktorého bol v čase od 23. mája 2011 do 5. júna 2011 z dôvodu depresívnych stavov hospitalizovaný na psychiatrickom oddelení Ústrednej vojenskej nemocnice v Ružomberku a do 30. júna 2011 bol práceneschopný, avšak ani táto skutočnosť spolu s lekárskymi správami o návštevách psychiatrických ambulancií (č. 1. 124,125, 127) a znaleckými posudkami z odboru zdravotníctva a farmácie, odvetvia psychiatrie neodôvodňovala postup podľa § 37 ods. 2 Tr. por.

Zo zadovážených lekárskeho správ možno zistiť, že obvinený bol opakovane hospitalizovaný pre problémy vyplývajúce so závislosťou od alkoholu avšak v liečbe nespolupracoval a odporúčané liečebné opatrenia nedodržiaval. V čase od 23. mája 2011 do 6. júna 2011 bol hospitalizovaný s prejavmi odvykacieho syndrómu na podklade závislosti od alkoholu v komorbidite s poruchou osobnosti.

Znaleckým dokazovaním bolo spoľahlivo preukázané, že obvinený netrpí duševnou poruchou v zmysle psychózy. Jedná sa u neho o syndróm závislosti od alkoholu v treťom štádiu vývoja. Jeho intelektové schopnosti sú v dolnou pásme priemeru a jeho osobnostná štruktúra je abnormná s črtami emočnej nestability. Táto sa prejavuje nezdržanlivosťou, opozíciou a vzdorom, paranoiditou, infantilitou, emočnou labilitou, hostilitou, vzťahovačnosťou, impulzivitou, preexponovanými emočnými reakciami na psychologickú záťaž a správaním, ktoré je v rozpore so spoločenskými normami. Má zníženú toleranciu

frustrácie, zhoršenú adaptabilitu na záťažové podmienky, sklon k depresívnej reaktivite a tendenciu racionalizovať svoje správanie, ktoré je v rozpore so spoločenskými normami. Možno pozorovať účelové a únikové osobnostné mechanizmy. Nebola u neho zistená kvantitatívna porucha vedomia ani prejavy duševnej poruchy, ktoré by ovplyvňovali jeho schopnosť vnímať udalosti, zapamätať si ich a reprodukovať v základnej podstate. Zmysel trestného konania obvinený chápe. Nebezpečenstvo svojho konania pre spoločnosť obvinený rozpoznať mohol ako aj ovládať svoje konanie. Ak mal požitý alkohol a tabletky Xanax zároveň, jeho ovládacia schopnosť bola len mierne znížená.

Pokiaľ ide o dôvod dovolanie uvedený v § 371 ods. 1 písm. g/ Tr. por. uplatnený obvineným v ním podanom dovolaní potrebné je uviesť nasledovné.

Podľa § 126 ods. 1 Tr. por. ak sa má výsluchom zistiť totožnosť nejakej osoby alebo veci, vyzve sa obvinený, aby ju opísal. Až potom sa mu má osoba alebo vec ukázať, a to medzi viacerými osobami podobného zovňajšku alebo vecami toho istého druhu.

Rovnako tak, ak sa má výsluchom svedka zistiť totožnosť páchatel'a, vyzve sa, aby ju opísal. Potom osoba, ktorá je podozrivá, že je páchatel'om, mu má byť ukázaná medzi niekoľkými osobami podobného vzhľadu.

Najvyšší súd už na strane sedem opísal časovú chronológiu jednotlivých úkonov a vykonaných dôkazov z ktorej je zrejmé, že poškodený V. Ď. mladší poskytol opis páchatel'a skutku po začatí trestného stíhania a následne pri vykonanej rekognícii ho v osobe obvineného aj spoľahlivo opoznal.

Z uvedených skutočností a časovej postupnosti vykonania jednotlivých úkonov trestného stíhania možno preto vyvodit' spoľahlivý záver, že obidve podmienky zákonného vykonania opoznania uvedené v § 126 Tr. por. boli splnené a to v priebehu už začatého trestného stíhania. Obhajca obvineného pri vykonaní tohto dôkazu prítomný však byť nemohol, pretože obvinenie voči A. C. bolo vznesené až po vykonaní tohto dôkazu a preto vykonanie tohto dôkazu je zákonné.

Na podklade uvedeného možno preto vysloviť, že obvineným uplatnený dovolací dôvod uvedený v § 371ods. 1 písm. g/ Tr. por. v tomto prípade splnený nebol.

So zreteľom na uvedené skutočnosti najvyšší súd existenciu dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i/ Tr. por. už neskúmal, pretože napadnuté rozhodnutie je výsledkom konania, v ktorom bolo zásadným spôsobom porušené právo obvineného na obhajobu, a preto je ho potrebné znovu vykonať.

Na podklade týchto úvah Najvyšší súd Slovenskej republiky rozhodol tak, ako je to uvedené vo výrokovej časti tohto rozsudku.

Úlohou súdu prvého stupňa bude vykonať na hlavnom pojednávaní dokazovanie zákonným spôsobom tak, aby bol zistený skutkový stav veci, o ktorom nie sú dôvodné pochybnosti, a to v rozsahu nevyhnutnom na rozhodnutie v prítomnosti obhajcu obvineného a na podklade takto vykonaného dokazovania rozhodnúť v súlade so zákonom.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozsudku opravný prostriedok nie je prípustný.

V Bratislave 25. septembra 2012

JUDr. Martin P i o v a r t s y , v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia: Katarína Cíсарová